

STANOWISKO
KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA
z dnia 13 maja 2010 r.

w sprawie wystąpienia do Ministra Obrony Narodowej oraz Ministra Sprawiedliwości o podjęcie działań legislacyjnych zmierzających do wprowadzenia uregulowań prawnych dla sędziów i pracowników sądów przed zniesieniem sądów wojskowych w Bydgoszczy, Krakowie i Zielonej Górze.

Kierując się treścią art. 186 ust 1 Konstytucji RP oraz celami określonymi w art. 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku o Krajowej Radzie Sądownictwa zwracamy się do Ministra Obrony Narodowej i Ministra Sprawiedliwości z postulatem podjęcia pilnych i zdecydowanych działań legislacyjnych zmierzających do uregulowania sytuacji prawnej sędziów i pracowników sądów wojskowych, których zniesienie zaplanowano z dniem 01 lipca 2010 r. na mocy rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie zniesienia niektórych wojskowych sądów garnizonowych oraz zmiany rozporządzenia w sprawie utworzenia sądów wojskowych oraz określenia ich siedzib i obszarów właściwości (Dz. U. z 2010 r. Nr 32, poz. 175). Rada postuluje także, aby w przypadku niemożliwości ustawowego uregulowania tej kwestii do dnia 30 czerwca 2010 roku, przesunięto termin zniesienia wymienionych w powołanym rozporządzeniu sądów wojskowych do czasu znowelizowania ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku Prawo o ustroju sądów wojskowych (tekst jednolity: Dz.U. z 2007 r. Nr 226, poz.1676 z późn. zm.).

Rada już wielokrotnie zwracała uwagę na konieczność uregulowania kwestii dotyczących sytuacji prawnej sędziów i pracowników znoszonych sądów wojskowych. Zagadnienie to Rada podnosiła już w uchwałach z dnia 19 listopada 2009 r. oraz 14 stycznia 2010 r. przy okazji opiniowania projektu nowelizacji ustawy Prawo o ustroju sądów wojskowych oraz rozporządzenia dotyczącego zniesienia trzech sądów wojskowych. Wspomniany projekt noweli ustawy Prawo o ustroju sądów wojskowych i innych ustaw zawierał racjonalne i pozytywne rozwiązania pozwalające w zasadniczych kwestiach na uregulowanie sytuacji sędziów i pracowników znoszonych trzech sądów wojskowych.

Krajowa Rada Sądownictwa z niepokojem i obawą zauważa, iż pomimo zbliżającej się daty zniesienia sądów ustawa nowelizująca ustawę Prawo o ustroju sądów wojskowych i regulująca kwestie sędziów i pracowników nie tylko nie została uchwalona, ale wspomniany projekt noweli ustawy nawet nie został skierowany do prac Sejmu.

W związku z tym Krajowa Rada Sądownictwa czuje się w obowiązku zasygnalizować, iż brak ustawowych uregulowań spowoduje trudne do przewidzenia skutki faktyczno – prawne.

- I. W obecnie obowiązującym stanie prawnym nie ma możliwości przeniesienia sędziów oraz pracowników znoszonych sądów wojskowych do usytuowanych w pobliżu ich miejsc zamieszkania sądów powszechnych, nawet w sytuacji wyrażenia przez nich woli przeniesienia na równorzędne miejsca służbowe w sądach powszechnych.

Aktualnie sędziowie znoszonych sądów wojskowych mogą zostać przeniesieni w stan spoczynku lub do innego sądu wojskowego, natomiast z pracownikami zostaną rozwiązane umowy o pracę.

Mając na uwadze specyfikę właściwości miejscowej sądownictwa wojskowego, a zwłaszcza znaczne obszary właściwości poszczególnych sądów wojskowych, możliwość skorzystania przez sędziów znoszonych sądów z przeniesienia do innych, odległych terytorialnie sądów wojskowych będzie nie do zaakceptowania. W rezultacie pozostaje jedynie możliwość przeniesienia w stan spoczynku.

Jednakże zdaniem Rady przeniesienie w stan spoczynku kilkunastu sędziów, w zdecydowanej większości młodych 30, 40 - letnich osób, którzy nie wyrazili zgody na przeniesienie do innych sądów wojskowych bez wcześniejszego postulowanego przez sędziów umożliwienia im przeniesienia na miejsca służbowe w sądownictwie powszechnym musi budzić niepokój i zasadne zastrzeżenia. Analogicznie wypowiedzenie stosunku pracy wykształconej i wykwalifikowanej kadry pracowników sądów jest społecznie niepożądane i nieuzasadnione.

Celowym wydaje się stworzenie ustawowych mechanizmów pozwalających na uproszczone przejęcie wykwalifikowanej kadry sędziowskiej i urzędniczej z likwidowanych sądów wojskowych do sądów powszechnych, co pozwoliłoby na uzupełnienie braków kadrowych sądownictwa powszechnego bez ponoszenia dodatkowych wysokich kosztów szkolenia przez Skarb Państwa.

- II. Rada zauważa także, że w chwili obecnej nie ma unormowanej kwestii trybu i warunków zwalniania ze służby wojskowej sędziów znoszonych sądów wojskowych, którzy są jednocześnie żołnierzami zawodowymi. W rezultacie brak możliwości zgodnego z prawem rozwiązania stosunku służby wojskowej sędziego przeniesionego w stan spoczynku będzie skutkowało osobliwym efektem w postaci pozostawania w czynnej służbie wojskowej sędziów niesprawujących czynnie urzędu sędziowskiego, albowiem aktualna ustawa - Prawo o ustroju sądów wojskowych oraz ustawa o służbie zawodowej żołnierzy zawierają lukę prawną dotyczącą tej kwestii, przy czym luka ta nie może zostać uzupełniona w drodze wykładni.
- W tym miejscu na szczególną uwagę zasługuje niewprowadzenie również zmiany do rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 19 maja 2008 roku w sprawie szczegółowych zasad i trybu ustalania i wypłacania uposażeń sędziom sądów wojskowych w stanie spoczynku oraz uposażeń rodzinnych członkom ich rodzin poprzez objęcie dyspozycją przepisów tego aktu prawnego także sędziów przeniesionych w stan spoczynku z powodu zmiany ustroju sądów lub zmiany granic okręgów, co uniemożliwia wykonanie dyspozycji art. 100 § 1 usp w zw. z art. 70 § 1 usw.
- III. Rada zauważa, że próby kontrowersyjnego pod względem konstytucyjnym przenoszenia sędziów zniesionych sądów wbrew ich woli do odległych nawet o kilkaset kilometrów sądów wojskowych niewątpliwie będą skutkować kwestionowaniem przez nich tego rozwiązania na drodze sądowej. W wielu przypadkach, z powodów rodzinnych będzie też skutkowało decyzją o odejściu sędziów do innych zawodów prawniczych. Rozwiązanie takie stawia zatem pod znakiem zapytania sens znoszenia sądów, skoro powodować to może wręcz zwiększenie wydatków na sądownictwo wojskowe (przeniesienie sędziów do innych sądów wojskowych wiąże się z dodatkowymi kosztami na ich utrzymanie poza dotychczasowymi miejscami zamieszkania). Również w tym przypadku nie wprowadzono zmian przepisów prawnych dotyczących uzupełnienia dyspozycji art. 70 § 1 ustawy Prawo o ustroju sądów wojskowych poprzez recypowanie art. 76 ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych.
- IV. Ponadto Rada zauważa, że w aktualnym stanie prawnym brak jest ustawowych uregulowań dotyczących sposobu zakończenia postępowań karnych, karnoskarbowych i wykroczeniowych będących w toku przed znoszonymi sądami. Budzi też zastrzeżenia i niepokój kwestia wyznaczenia przez Dyrektora Departamentu Sądów Wojskowych

Ministerstwa Sprawiedliwości następcy prawnego znoszonych sądów, w przypadku, gdy właściwość przejmują trzy inne sądy. Zapewne takie działania będą stanowiły w przyszłości powód do roszczeń z przyjętych zobowiązań lub niemożności ustalenia właściwości organu odpowiedzialnego za zobowiązania lub wypłacania wynagrodzenia sędziom w stanie spoczynku.

W konsekwencji powyższego uwzględnienie stanowiska Rady przez obu Panów Ministrów niewątpliwie będzie dowodzić prawidłowej realizacji konstytucyjnych zasad dotyczących pozycji ustrojowej sędziego oraz ustrzeże Skarb Państwa przed nieuzasadnionymi wydatkami.